

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

1:a årg.

Den 15 Oktober 1899

N:r 3

INNEHÅLL: *H. K. H. Prins Gustaf Adolf* (det nyaste porträttet). *John Ericssons staty i Göteborg* (med 2 illustrationer). *Den senaste André-bojen* (med 2 illustrationer). *Från Stockholms arbetareinstituts utställning: Svenska konstnärers förslag till arbetarehem* (Med 2 illustrationer). *Kaartje* (En kärlekshistoria från Sydafrika, med 2 illustrationer). *De franska ballongfärdarne* (med porträtt af deltagarne i ballongfärden Paris—Vestervik). *Den stora kappseglingen mellan »Shamrock» och »Columbia»* (med 4 illustrationer). *De amerikanska lokomotiven* (med 1 illustration). *En staty af Carl IX.* (Med fotografier af prof. Börjesons skisser). *Ett kontinentalt affärspalats* (med fotografi af Göteborgs Arkader). *Det hotande kriget* (med 2 illustrationer). *Riksdagshuset just nu* (med 1 illustration). *Guldtörstens offer* (Följetong). *Veckans porträttgalleri* (med 5 fotografier).

D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG, GÖTEBORG, 1899.

Foto. G. Florman. Sthm.

H. K. H. Prins Gustaf Adolf.

JOHN ERICSSONS STATY I GÖTEBORG.

På eftermiddagen den 6 oktober egde den högtidliga aftäckningen rum af John Ericssonsstatyn i Göteborg. Statyn är, som bekant, utförd af framlidne skulptören *Ingel Fallstedt*, hvars sista verk det blef. Af öfveransträngning alstrad nervositet dref den begåfvade konstnären i döden, just som han lade sista handen vid detta arbete — ett arbete, som kostat sin skapare mycken strid och möda, men också bär kraftigt vittne om hans genialitet.

Aftäckningen var enkel, men värdig och stämningfull. Göteborg stod rikt flaggprydt. En mängd folk var i rörelse af dagens anledning. Vid platsen omkring statyn, hvilken rests vid Kungsportsavenyns början mellan Allén och Parkgatan, hade samlats en till flera tiotusental uppgående människomassa. Bl. a. märktes de mekaniska och elektriska verkstädernas arbetare med fanor.

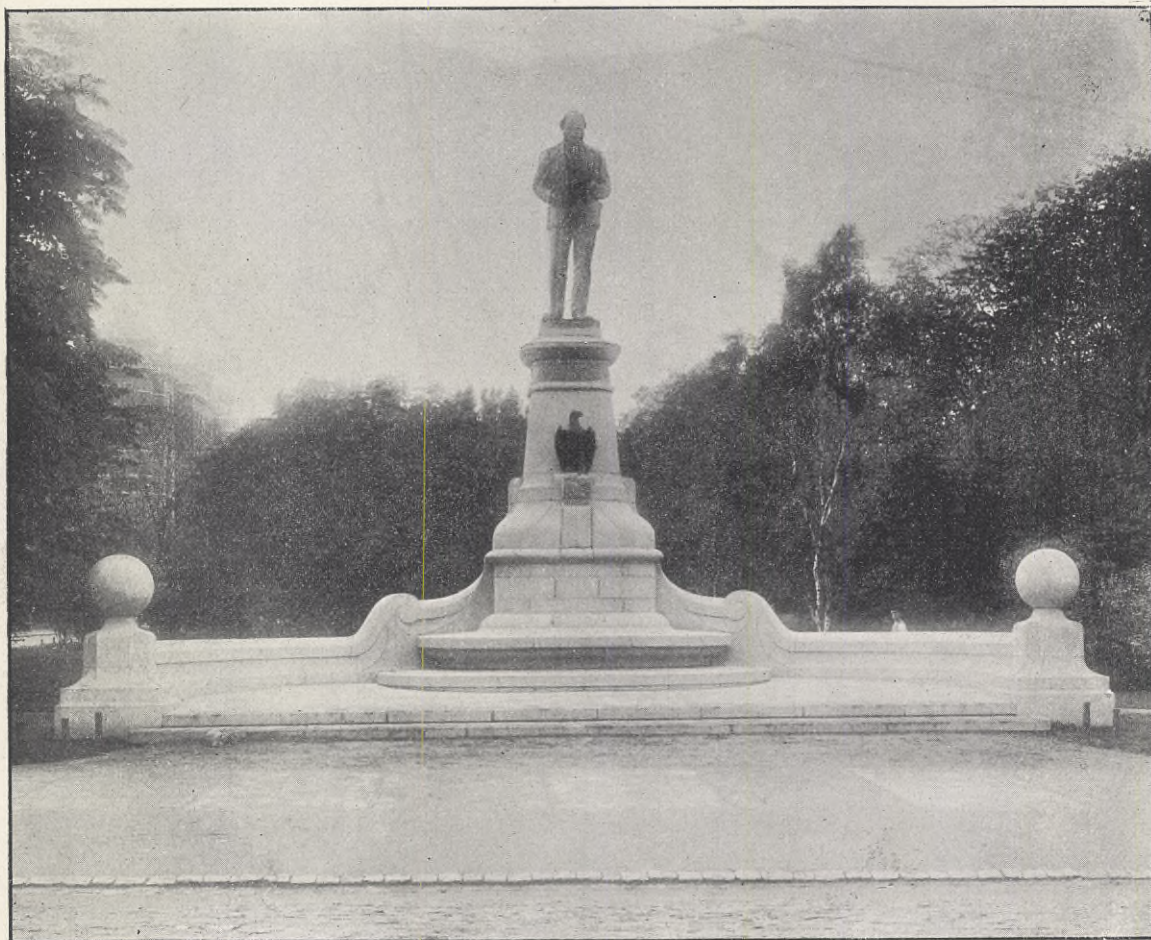
Aftäckningsscenen öppnades med »O Gud, som styrer världens öden» af Första Göta Artregementes musik, hvarpå professor Aug. Wijkander höll ett kraftigt högtidstal. Därpå bjöd statykommitténs ordf. hr Olof Wijk att täckelset skulle falla, och den store svensken stod där, lyckligt träffad, för-

evigad i brons.

Totalintrycket afsjälfbysten är mycket godt. Postamentet är, som bekant, ej Fallstedts verk, utan en komposition af professor J. G. Clason samt arkitekterna Y. Rasmussen och E. Thorburn i Göteborg. Aftäckningen afslutades med en defilerings af stadens skolor, sist en lång, lång rad folkskolebarn med blågula flaggor.

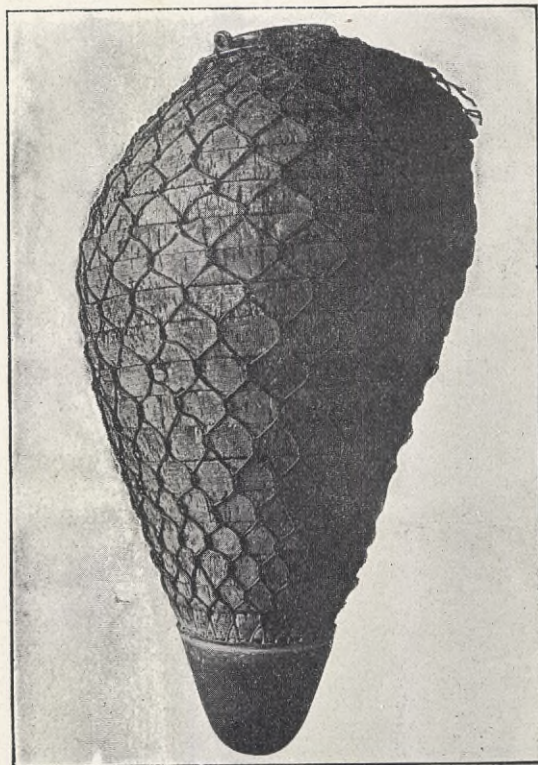

Ingel Fallstedt.

DEN SENASTE ANDRÉE-BOJEN.

Det tredje budskapet från Andréés expedition har nyligen nått vårt land. Tyvärr har intet af de tre budskapen medfört några underrättelser hvaraf man kan draga säkra slutsatser rörande

ANDRÉEBOJEN: Sedd från sidan.

expeditionens utgång. Den nu funna bojen, af hvilken HVAR 8 DAG återgifver 3 fotografier, har varit föremål för liflig diskussion mellan vetenskapsmän och sakkunniga såväl i Stockholm som särskildt vid senaste geografiska kongressen i Berlin. Många olika åsikter ha därvid gjort sig gällande. En sådan auktoritet som Nansen anser, att bojen kastats icke för att meddela budskap utan i afsikt att slippa barlast. Han säger sig för öfrigt nu ej hysa minsta hopp om att expeditionen räddats.

Att se saken så mörkt, torde ej ännu vara berättigadt. Kapten Svedenborg, som i egenskap af »suppleant» blef invigd i alla expeditionens detaljer, förklarar sin åsikt vara:

1:o) Att Andréé insett, att han ej komme att nå polen, hvarför han beslutit kasta bojen som barlast, och gjort sig redo att innesluta en devesch i densamma. Sedan öfverdelen afskrufvats —

denna var nämligen vid affärden fästad vid bojen — hade ballongens rörelser nödvändiggjort kastandet af barlast. Gondolen kan ha varit nära att slå i marken eller doppa i vattnet. Den af expeditionens medlemmar, som sysslat med bojen, har då varit nödsakad kasta densamma innan öfverdelen blifvit fastskrufvad;

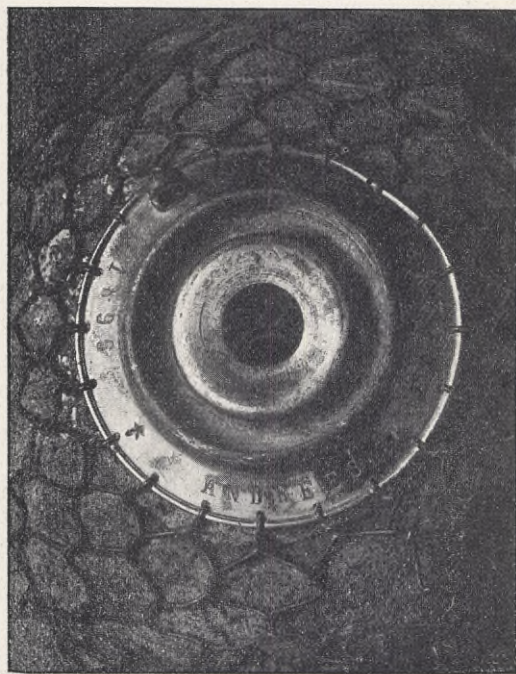
2:o) Att bojen ej är vrakgods från en förolyckad ballong, enär i detta fall andra rester af expeditionen bort påträffas i närheten af bojens fyndplats;

3:o) Att enär bojen upphittats nedanför den linie, dit hafsisen om vintrarne kan sträcka sig, det är troligt, att bojen drifvits dit och ej kastats på den plats, där den upphittats;

4:o) Att fyndet ej behöfver utgöra bevis på att ballongens bärkraft vid början af färden var liten och att bojen sålunda kastats vid slutet af luftfärden, utan på att Andréé ansett att bojen hörde till de till barlast afsedda effekter, hvilka lättast kunde undvaras och att sålunda bojen kastats före de för samma ändamål afsedda instrumenten, fotografiapparaterna, ballastlinorna m. m.

5:o) Att sålunda fyndet af bojen ej alls utgör något bevis för expeditionens förolyckande.

Till slut framhåller kapten Svedenborg vikten af att såväl fyndorten som kringliggande trakter under nästa år blifva noggrant undersökta.

ANDRÉE-BOJEN: Sedd ofvanifrån.

FRÅN STOCKHOLMS ARBETAREINSTITUTS UTSTÄLLNING.

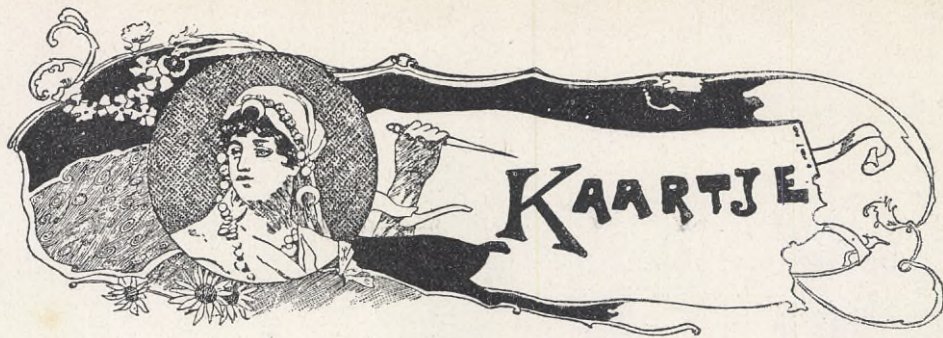

Foto. Ellqvist, Sthm.

Foto. Ellqvist, Sthm.

Svenska konstnärers förslag till arbetarehem.

En kärlekshistoria från Syd-Afrika.

Kaartje Fortaine var ej hvad man kallar inbilsk, men hon kunde inte rå för att hon visste sig vara den vackraste flickan i Wynberg. Vacker är kanske icke rätta ordet. När hon tittade i den spruckna spegeln som hängde i hennes mors sängkammare mötte henne ett ovalt ansikte, upplyst af ett par stora sammetsmjuka ögon, hvilka med blyg beundran blickade tillbaka på sin egarinna.

Hennes hy var mjuk och brun, som en mogen hasselnöt, hennes näsa liten och välformad och mellan de svällande röda läpparne lyste perlhvita tänder fram när hon log, hvilket hände mycket ofta. Blickar af beundran sändes henne hvarje gång hon var inne i den lilla staden, vare sig hon var klädd i den enkla bomullsklädningsen och kom bärande en korg tvärt på hufvudet eller hon strålade i den malajiska kvinnans pittoreska galadräkt.

Kaartje var alltid lika vacker och blygsam. Men i hennes ögon låg något som förråde det heta sydländska blod som flöt i hennes ådror, kärlek, hat och en glimmande aning om ett hotande tragiskt öde.

Hon visste det väl, ehuru hon icke hade det fullt klart för sig. Hennes folk, denna sällsamma och vidskepliga ras, hade vid hennes födelse spått att hon icke skulle bli lik andra kvinnor. Med denna idé i sitt hufvud, utan att ana hvad den innebar, hade det rundögda, skinande bruna barnet vuxit upp till en skön kvinna.

Friare hade hon naturligtvis i mängd. Men sin tro hade hon måst gifva en ung malajisk snickare vid namn Abdol, hvilken dock olyckligtvis hade få utsikter till ett angenämt samlif med henne. Hon försökte icke dölja att hon icke det minsta brydde sig om honom. I själfva verket visste hon ännu knappt hvad kärlek var, utan betraktade Abdol som ett nödvändigt ondt, hvilket man fick bära med så mycket tålmod som möjligt.

Det var i September. Kaplandets vår hade klädt bergen med grönska och dalarne med rika blomsterskatter. En afton är Kaartje med en korg tvätt på väg till Groote Constantia. Solen höll just på att gå ned och göt smekande strålar öfver den unga vackra kvinnan, som med glädlig gång skyndade mot sitt mål. När hon nalkades kullens topp, liknade hon en gudinna af brons, full af värdighet och öfverjordisk fågring.

Vid de engelska soldatbarackerna stod en ung man och betraktade henne med beundrande blickar. I följd af solen blef hon honom icke varse, förrän hon var honom helt nära. Då mötte hennes svarta ögon hans. Hon kände hur en varm färg spred sig öfver ansikte och hals. Hon fortsatte sin väg utan att se sig om, men hennes instinkt sade henne

att hon mött det mystiska öde, som för så länge sedan blifvit henne förutsagdt.

Sir Evelyn Burchard återvände till barackerna som i en dröm. Han var knappt mer än en yngling, men han kände att denna mörka skönhet kommit i hans väg för att aldrig lämna honom — vare sig hon skulle bringa ondt eller godt.

Nästa gång han fick se henne, passerade han genom Wynberg med sin bataljon. Hon stod vid en fiskhandel och betraktade ifrigt de förbimarscherande soldaterna. Genast upptäckte hon Burchard, och i det hon lutade sig något framåt såg hon honom stadigt i ansiktet. Han var nära att stanna, men återvann i tid själfbehärsknningen samt fortsatte sin väg mekaniskt, i sitt sinne förbannande sin pligt, den dammiga vägen, den skrällande musiken, den starka hettan — med ett ord allt, som kunde gifva luft åt hans missräkning.

Af en händelse hade Abdol stått bredvid Kaartje och observerat den blick, som växlats mellan henne och officern. Abdol hade sett kärlekens blyxt i hennes svarta öga och förstod att den icke tändts för hans egen räkning.

Allt det dolda ondskefulla och svartsjuka i hans natur bröt ut och i rasande ton skrek han:

»Du känner den mannen?»

Kaartje lät höra ett likgiltigt skratt och begaf sig in i huset. »Nej», svarade hon öfver axeln, »det gör jag inte. Men någon dag kommer jag kanske att göra det!»

Han gick sin väg under högljudda uttryck af raseri. Han var mera än till hälften rädd för henne och höll af henne på sitt sätt, men liksom alla österns män betraktade han kvinnan som något ytterst underlägset och såg i henne endast ett arbetsdjur. Han visste att Kaartje var vacker samt att andra män fikade efter henne och egnade henne sin hyllning i smyg. Detta gjorde honom endast stolt, men han hade aldrig tänkt sig en hvit rival och svor en helig ed att döda engelsmannen, om han någonsin funne honom och Kaartje tillsammans.

Hvarje afton gick den unge Burchard till det ställe där han först mött sin gudinna, och till slut fick han se henne komma uppför kullen mot honom. Han gick henne till mötes och blottade sitt hufvud.

»Jag visste att ni skulle komma», var hans enda hälsning.

Icke ett ögonblick föll det honom in att tänka på skilnaden i ras. Han kom endast ihåg, att han hade framför sig en strålände kvinna och att hvarje nerv i hans kropp vibrerade vid beröringen med hennes lilla välformade hand.

„Jag visste att ni skulle komma“, sade han.

Tyst leende svarade hon honom på utmärkt engelska:

»Jag visste att ni skulle vara här — älskade», tillade hon i en hviskning.

Burchard ledde henne in under trädens skugga. Hon följde honom viljelöst. Men när de voro utom synhåll från vägen, släppte han hennes hand och lutad mot ett träd insöp han hvarje linie i det sköna ansiktet och den härliga gestalten.

Han öppnade armarne. Utan ett ord sjönk hon i hans famn.

Så kom Kaartje aften efter aften upp för kullen på vägen till Groote Constantia, tills mandelblomstren föllo af och de unga drufvorna började svälla och aprikoserna hängde frestande från de tyngda grenarne. Hennes vänner och släkt hade iakttagit den förändring som försiggått med henne, men de kunde icke säga hvad det var. Hon hade blifvit vackrare och ståtligare, men äfven mera otillgänglig än någonsin. Man hviskade att hennes själ var en ung malajisk prinsessas, som nu för länge sedan var död men som hade lefvat när malajerna voro ett mäktigt folk under en egen kung.

Men Abdol förstod väl, att orsaken till hennes förvandling var kärlek, en kärlek som icke han ingifvit, och han lade mörka råd hur han skulle kunna utkräfva hämd. Han visste icke, hvem engelsmannen var eller när och hvar hon träffade honom, men han var fullt säker på att de hade möten.

En aften följde han efter henne på vägen till Constantia, vred på sig själf för det han icke förr tänkt på detta sätt att lösa gåtan. Det började just mörkna och himlen glödde med denna mjuka ametystfärg, som är så betecknande för Syd-Afrikas korta skymning.

Han följde henne på afstånd men kunde med lätthet urskilja hennes hvitklädda gestalt. Till slut

stannade hon, och han såg henne sluta sig till en man som väntat på henne. Blodet steg honom till hufvudet och hjärtat bultade våldsamt mot refbenen. Nu hade han dem i fällan och nu vore hans hämnd säker. Allt civilisationens mildrande inflytande var borta. Mannen var åter en vilde, törstande efter blod och hämnd.

Han smög sig sakta upp till det ställe, hvarifrån han sett dem försvinna, och hans vakna öra kunde snart urskilja deras röster. Tyst kröp han framåt, dold af träden och skyddad af mörkret. Till slut var han så nära, att han kunde vidrört dem med sin hand.

Hon låg i Burchards armar och de talade sakta.

»Ja, älskade, kanske är det skrifvet att jag skall blifva din lycka.»

Ehuru utom sig af raseri kunde Abdol icke underlåta att beundra hennes ljufva röst, hvars blotta tonfall var en smekning.

Han höll andan af fruktan för att de skulle upptäcka honom och för att kunna uppfånga Burchards svar.

»Det måste vara så skrifvet», svarade han, »ty du är min lycka och utan dig har lifvet intet att bjuda mig.»

Hans läppar sökte hennes. Abdol snarare kände detta än han kunde se eller höra det. Efter en paus bröt Kaartjes röst tystnaden.

»Men kanske jag bringar dig olycka. Det finns goda och onda andar. Hur kan du veta, älskade, hvilka jag hyser inom mig?»

»Du är allt det godas och skönas kropp och själ, min älskling», hviskade han, »hur skulle du kunna bringa annat än himlasänd lycka för den man, som har vunnit din kärlek?» Därpå förändrade han rösten. »Har din lumpne fastman lågat dig igen?»

Hon skrattade.

»Abdol? Äh, han är afskyvärd. Jag skulle med glädje skaka honom från mig — som en geting från min hand — men han vill icke höra på det örat. Jag hatar honom!»

»Jag blir väl tvungen gifva honom en duktig portion prygel, det svarta djuret!»

Hennes skratt klingade åter i den varma natten.

»Men jag är svart, min herre —.»

»Du! Du skall icke säga så, Kaartje. Du är en drottning, en solens gudinna, och när vi äro gifta, min älskling, skall ingen våga säga något sådant.»

»Men Abdol, det stackars nötet, tror att jag skall gifva mig med honom. Ett malajiskt bröllop är något storartadt, Evelyn, du —.»

»När du blir lady Burchard, min skatt, får du ett bröllop som blir mera storartadt än någon malaj kan bjuda, idel hvitt siden och orangeblommor och allt möjligt. Och kyrkan blir full af soldater och förnäma damer — men du måste bli kristen, Kaartje?»

Hennes svar kom utan tvekan.

»Min herres vilja är min. Jag blir hvad du vill, älskade!»

En suck af lättnad undslapp honom och han undrade, hur hon skulle taga sig ut i europeiska kläder och hvad hans mor skulle säga om allt det här.

»Tala om för mig igen, Evelyn, allt hvad jag får se och vara med om när vi äro gifta.»

Med ifrig, gossaktig röst började han åter rulla upp de tjugusande tafloerna, af hvilka de till-

sammans njöto utan en aning om hvad som lurade bredvid dem.

Först visste Abdol icke hvad han skulle göra, men nu var hans beslut fattadt. Det vore alltför farligt att döda engelsmannen. Men den föraktliga ton, med hvilken hon yttrat »stackars nöt», gjorde honom utom sig.

Månen steg fram öfver bergen, och göt sina silfverstrålar öfver skogen. Det blef så ljusst, att han kunde se den ömma glöden i Kaartjes ögon och den lidelsefulla kärleken i den hatade rivalens blick. Ännu mer ursinnig af denna syn steg han fram.

»Så?»

Det var en fråga, en hotelse, som kylde ned till kvinnans hjärta och kom Burchard att störta fram med en ed. Nu visste hon allt. Hennes lifs mystiska öde stod nu klart för henne: döden.

Abdol stod med armarna i kors öfver bröstet, med den lågande blicken endast fäst på flickan som skulle ha blifvit hans brud.

Hon talade helt lugnt.

»Hvad vill du här? Hvarför har du följt efter mig?»

Han försökte skratta.

»Endast för att se hur du kan älska en man, Kaartje, för att se hur du hållit dina löften.»

Burchard afbröt:

»Härifrån, din skurk, annars krossar jag hvarje ben i din kropp!

Den svarte mannens små ögon gnistrade och hans tjocka läppar kröktes triumferande.

»Godt!» svarade han, lyfte armen och sänkte

knifven i Kaartjes bröst. Med ett skärande skri sjönk hon till marken. Burchard sökte kasta sig öfver mannen, men denne gjorde sig fri och var nästa ögonblick försvunnen.

»Min älsklöng», hviskade Burchard, i det han knäböjde vid Kaartjes sida och tog henne i sin famn, »hvar träffade han dig? Kan du lägga armarna om mitt hals, så skall jag bära dig till närmaste hus.»

Hennes stora djupa ögon blickade långtansfullt in i hans.

»Älskade», flämtade hon, »jag dör — det är mitt öde — men jag är — lycklig, jag har lärt känna kärleken — kyss mig Evelyn — och glöm ej —»

Månen steg allt högre på fästet, vinden suckade stilla i träden, en skogsdufva började sakta kuttra i tro att dagen var inne.

På marken var allt tyst. Man hörde endast de våldsamma snyftningarne från en man, som låg försänkt i dödlig sorg.

* * *

Många år gingo och generalen sir Evelyn Burchard vann rika lagrar på slagfältet. Han blef ytterst eftersökt i de högsta kretsarne, men hans ansikte bar alltid en sorgens prägel och ingen af societetens sköna förmådde göra intryck på hans hjärta. Det hade blifvit ett faktum att han aldrig skulle gifta sig.

»Någon olycklig ungdomskärlek», hviskade man, »det påstås att han aldrig skall glömma den.» Och för en gång talade skvallret sannt.

DE FRANSKA BALLONGFARARNE.

Måndagen den 2 oktober kom ett sensationellt telegram från Vestervik. Det meddelade helt lakoniskt, att tvenne fransmän, som i ballong afrest från Paris på lördags eftermiddag, nedstigit på söndags afton vid Vestrum, 6 à 7 km. från Vestervik. HVAR 8 DAG satte sig genast i förbindelse med en fotograf i Vestervik och vi bringa här en mycket lyckad fotografi af de båda djärfva luftresenärerna. Den lille spenslige mannen till venster är grefve *G. de Castillon de Saint Victor*, 29 år, stiftare af *Aéro-Club* i Paris och för öfrigt den fulländade världsmannen. Ingeniör *Maurice Mallet*, hans 36-åriga följeslagare, är den typiske vetenskapsmannen och en bepröfvad luftseglare, som sedan 20 år tillbaka gjort ej mindre än 400 uppstigningar.

Den senaste lyckade resan, hvilken är en af de största ballongfärder som någonsin gjorts, företogs i rent sportintresse. Det gälde eröfringen af en vandringspokal och att för detta ändamål stanna uppe i luften så länge som möjligt. Båda hade förut flitigt tränat sig. För tre månader sedan hade Mallet utgått ur en täflan som nr. 1 och Castillon som hans närmaste man.

Uppstigningen egde rum lördag e. m. kl. $\frac{1}{2}$ 7 från Landy, ett af de båda gasverken i Paris. Under natten till söndagen gick färden fram öfver norra Frankrike, Belgien (Liège) och Westfalen. Vid morgonens inbrott sväfvade ballongen fram öfver Bremerhafen, Elbe och Käjsar Wilhelmskanalen, senare på morgonen öfver Kiel, Bälten och söder om Malmö in öfver svenska landet.

Färden från Kiel hade tagit en tid af tre och en half timme. Ballongen steg därunder till den största höjd, den uppnådde under hela resan, 3,000 meter. Högsta uppnådda hastigheten under färden beräknades till 100—120 kilometer i timmen.

Foto. Eriksén, Westervik.

DEN STORA KAPPSEGLINGEN

Sir Thomas Lipton

mellan Sir Thomas Liptons yacht *Shamrock* och amerikanernes *Columbia* om Amerika-pokalen eger för närvarande rum utanför Newyork.

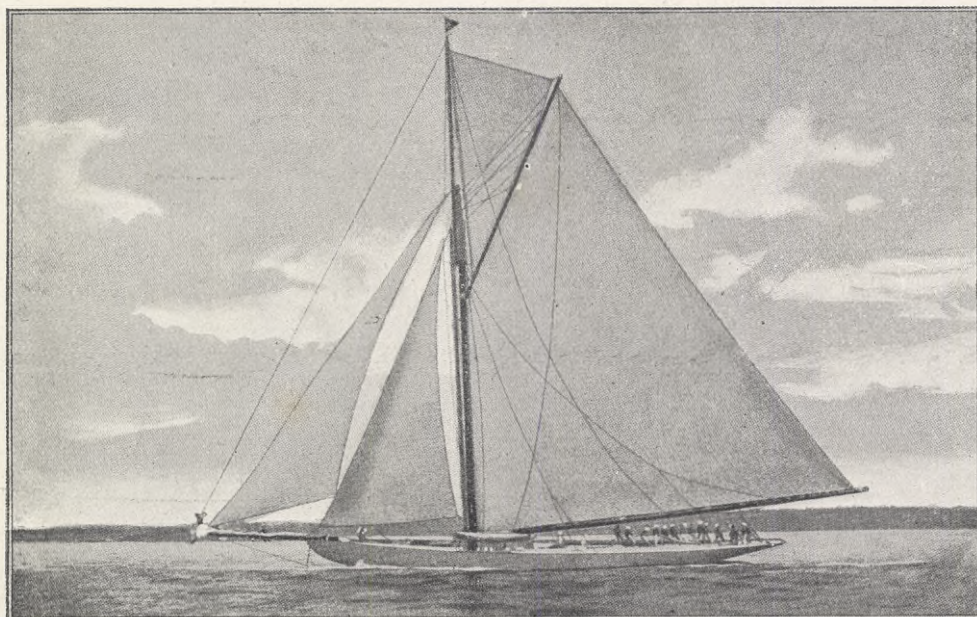
Täflingen började i tisdags f. v. och omfattar fem stora seglingar.

Den första seglingen har icke gifvit något resultat, hvaraf man kan döma till utgången.

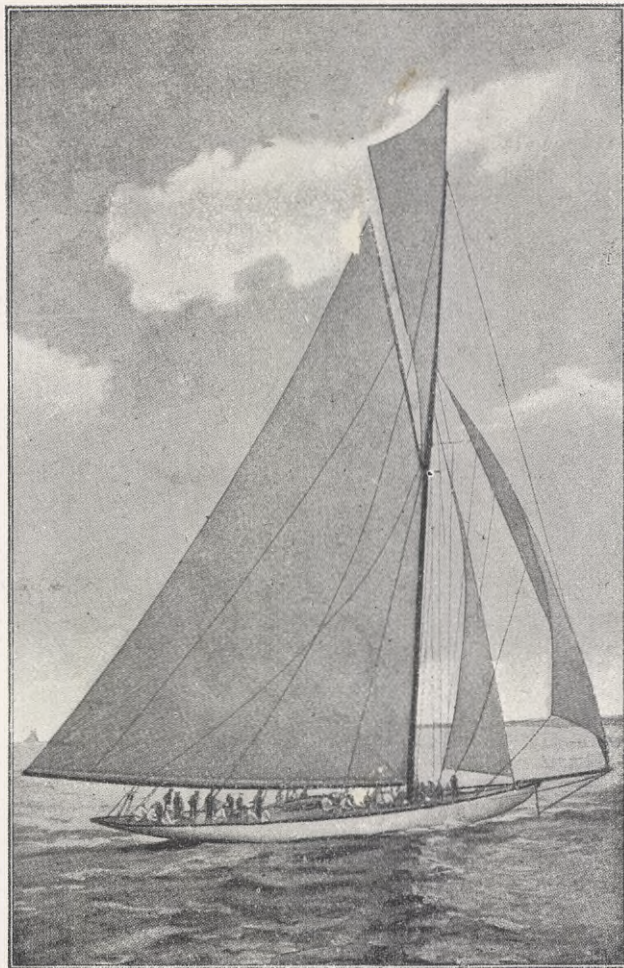
Möjligen skulle, när detta skrifves, »Shamrock» vunnit någon fördel öfver amerikanaren.

Amerika-pokalen.

Shamrock.

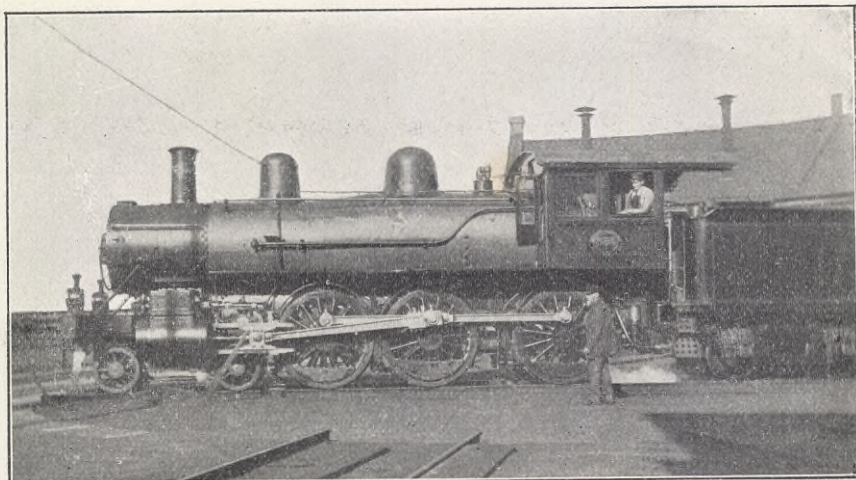

Columbia.

DE AMERIKANSKA LOKOMOTIVEN,

hvilka inköpts af svenska statsbanorna och nu samtliga äro ute i tjänstgöring, ha varit föremål för svår kritik, hvilken emellertid — åtminstone delvis — vederlagts af vederbörande. Det kommer i hvarje fall snart att visa sig, huruvida dessa maskiner äro »bättre än sitt rykte», något som vi ju hoppas!

Vi intaga här en fotografi af ett svenskt-amerikansktlokomotiv.

EN STATY AF CARL IX.

Det är helt naturligt, att man i Gustaf Adolfs stad vill särskildt hugfästa minnet af hjältekonungens fader, stadens egentlige grundläggare.

Frågan om en Carl IX-staty har också sedan ett år ventilerats i intresserade kretsar i Göteborg.

Det ena af de exponerade arbetena äro en i kraftig renässans-stil hållen ryttarestaty, som föreställer konungen barhufvad och i full krigsrustning, i slagsvärd och harnesk samt med en väldig stridsklubba i handen. Hästen går sakta framåt,

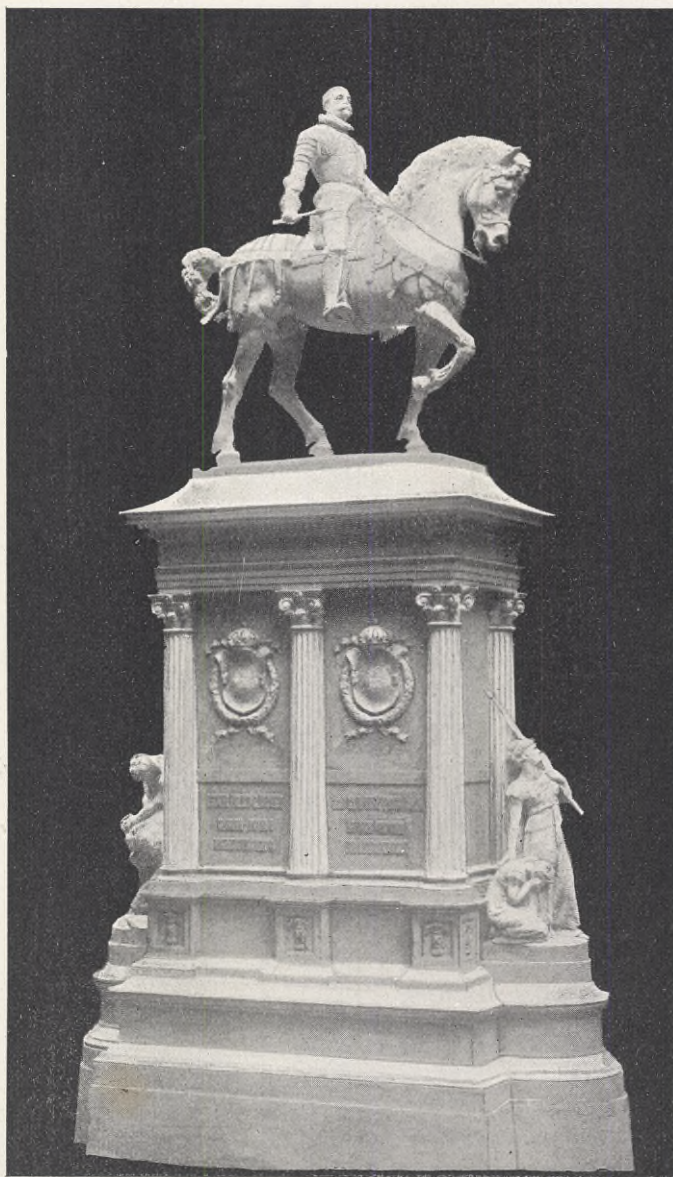

Foto. Olga Rinman, Gbg.

Professor Joh. Börjesons förslag till Carl IX-staty.

Vår framstående statybildhuggare Joh. Börjeson har med prisvärd oegennyttia på egen bekostnad modellerat tvänne skizzer till staty öfver konungen. Dessa skizzer äro utställda å Konstföreningen i Göteborg och med benäget tillstånd är HVAR 8 DAG i tillfälle återgifva fotografier af desamma.

konungens hållning är stram och rak, och det stränga, energiska ansiktet bär prägeln af ett visst majestät: det är krigaren, segraren vid Stångebro, tämjaren af de stridiga viljorna!

Hästen är en »statyhäst» i renässans, bastant och kraftigt hållen.

Foto. Olga Rinman, Gbg.

Professor Joh. Börjesons förslag till Carl IX-staty.

Det höga, väl avvägda postamentet af professor I. Clason är afsedt att utföras i svart marmor och uppbäres af smäckra, korintiska pilastrar samt prydes framtill af en allegorisk grupp, »Allt för fosterlandet» och baktill af en dylik, »Kraft och Våld». Mellan pilastrarne finnes plats för inskriptioner.

Hela statyn gör ett storslaget och imponerande intryck och kan betraktas som ett af konstnärens mera lyckade arbeten.

Den andra skizzen värkar icke Karl IX, såsom vi lärt känna honom i historien. Denna tankfulla gestalt, som konstnären här framställt, motsvarar icke våra föreställningar om den järnhårde, dåkraftige härtigen eller den kämpande ofta bittre och oförsonlige konungen, hvars alla motgångar och svårigheter lade dragen i stränga veck. Konstnären har här tänkt på den varmt fosterlandsälskande monarken, i hvars bepansrade bröst klappade ett hjärta som brann af kärlek till sanning och fosterjord.

Ryttarestatyn — hvilken väl torde bli den som i en framtid kommer att resas — är beräknad att kosta 150,000 kr., utom sockeln. Den mindre statyn skulle endast komma på 40,000 kr. Med kändedom om göteborgsmäcenaternas offervillighet kan man våga förespå, att pangarne icke skola låta vänta på sig.

RIKSDAGSHUSET JUST NU.

Öfvertygade om att det skall intressera våra läsare utom Stockholm att se huru långt byggnadsarbetet fortskridit på det nya Riksdagshuset på Helgeandsholmen, intaga vi i dag en ögonblicksfotografi af detta storslagna byggnadsföretag.

För närvarande höja sig de af tegel uppförda innermurarne öfver den yttre massivare muren, som bygges af huggen granit. Vid den mot kungliga Slottet vettande sidan har man upprest en hög ställning, hvilken ungefär angifver huru högt Riksdagshuset en gång kommer att resa sig, då-det blir färdigt. Vi beklaga att vi för utrymmets skull måst så starkt förminska fotografien, men bilden torde likafullt ge ett godt begrepp om den väldiga byggnaden.

Det blifvande Riksdagshuset på Helgeandsholmen.

GULDTÖRSTENS OFFER.

Af S. H. MERRIMAN.

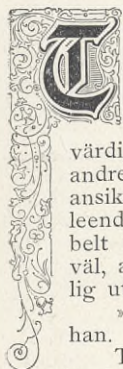
I hvarje nummer lämnas ett kort sammandrag af följjetongens innehåll allt ifrån dess början.

I första kapitlet omtalas professor von Holzens vandring genom några trånga, ruskiga gator i Haag, i afsikt att aflägga ett besök hos en döende. Af denne köper professorn för tusen gulden ett dyrbart recept. När den sjuke dragit sin sista suck, tager professorn pängarne ur hans hand och stoppar dem tillbaka i sin plånbok.

(Forts från n:o 2).

ANDRA KAPITLET.

Arbete eller lek?

»Tå män åkte i en droska vesterut genom Cockspur street i London. Den ene var en storväxt person, i britisk militäruniform, hvilken han uppbar med en vördighet som erinrade om ett fyrtorn. Den andre, en spenslig man med öppet och lifligt ansikte samt ögon, i hvilka alltid spelade ett leende, bar societetens uniform. Han var nobelt klädd och uppbar äfven sina kläder så väl, att hans elegans föreföll inte blott naturlig utan äfven outhärlig.

»*Sic transit* denna världens ära!» yttrade han.

Tvenne män på trottoaren vände sig om och tittade in i droskan.

»Se, White», ropade en af dem. »White! Bra-a-vo! Bra-a-vo, White!» Och alla tre gifvo upp ett hurrarop, som fortplantades till Trafalgar Square och till slut dog bort i fjärran.

»Så är det», sade den unge välklädde mannen, »det är denna världens ära. Hör hur den försvinner. Se, polisen gör honnör. Åh, hur härligt att vara major White i dag! I morgon — *bonjour la gloire!*»

Major White, som nyss låtit sin monokel falla, satt och tittade ut med stilla förvåning. Det öga, från hvilket han släppt »enkeltjusaren», var till och med mer förvånadt än det andra. Men han såg ut att vara en person, på hvilken världen utom honom i regeln endast gjorde ett flyktigt intryck. Han intog mot densamma en öfverseende ställning. Han var i själfva verket en af dessa människor som gärna tillåta sin nästa att lefva i utopier, vare sig detta sker af blindhet, dumhet eller likgiltighet.

Detta var, som hans följeslagare Tony Cornish velat antyda, White *just nu*. Precis som läsaren skulle vara den eller den »just nu», om hans själ törstade efter ära. Att begå brott eller skrifva romaner äro två breda vägar till ryktbarhet, men major White hade icke anlitat någotdera. Han hade endast skött sin och sitt lands sak lika säkert som förnuftigt på en af dessa platser, till hvilka en engelsk officer ofta tvingas tack vare det indiska kajsardömetts svärhanderlighet och en orolig präss.

Att han kommit ifrån saken på ett både för honom och hans kommando ärofullt sätt, om också kolonialdepartementets börda ökats, var ett faktum, hvilket ett tacksamt fosterland just nu gjorde allt hvad det kunde för att erkänna. Att vederbörande och de, som kände honom, ej kunde bättre

än han själf förklara hur han kunnat göra det, var ett annat faktum som föga bekymrade honom. Major White var klok nog att icke söka förklara det.

»Sådant där», sade han, »blir nog klart så småningom». Och därmed var affären lagd till dessa handlingar, i fråga om hvilka framtiden får afgöra, hvarför stora män misslyckats och andra lika oväntadt som plötsligt blifvit höljda af ära.

Det hade egt rum en defilerings af de trupper som deltagit i en liten men väl lyckad expedition, i hvilken White, tack vare hvad man plägar kalla »tur», blef hjälten. Han var ej den slags människa som var skapad till hjälte, men det betydde icke något. Världen tager en person och gör honom till hjälte, utan att fråga efter hvad slags person han är. Ja, den tager till och med en människas namn och ärar det, utan att taga reda på hvem som bär detta namn.

Tony Cornish, som var med öfverallt, var naturligtvis närvarande vid denna revy och kände alla människor. Han gick från ekipage till ekipage på sitt flotta sätt, sade rätta ordet på rätt sätt till rätt person och undvek så fint som möjligt den han icke borde se — ingen kunde i den vägen öfverträffa honom, det visste han. Plötsligt väcktes han till högre lif af truppernas tramp, och när han fick se sin gamle vän White i spetsen för de solbrynta krigarne glömde han alldeles sina plikter mot societeten. Han vitade med sin cylinder och hurrade lika hest som plåtslagaren bredvid honom.

»Hans arbete ä' styfvare än både ert och mitt, herrn», sade plåtslagaren när trupperna defilerat förbi, och Tony var genast färdig att med ett leende medgifva att han hade rätt.

Några minuter därefter fann Tony major White högtidligt stirrande på en liten folkskara som lika högtidligt stirrade på honom, på trottoaren utanför kavallerikasernen.

»Jag har en droska här», sade han, och White följde efter honom i det han banade sig väg genom mängden, utan att säga någonting. Om han hörde en del hviskningar: »D'ä' han!», så kände han sig emellertid icke utan orsak stolt. I droskan satt han rak och styf, men det såg ut som om hans uniform kändes för trång, hvilket också var fallet. Dagen var het och efter några pustar drog han upp en näsduk.

»Hvart far ni?» frågade han.

»Jag ämnade mig till Cambridge Terrace. Jag fick ett kort från Joan i morse, att hon väntade mig», förklarade Tony Cornish. Han var en ung man som alltid tycktes ha brådtom. Hans långa smala ben gingo fort, han talade fort och hans blick flög lifligt omkring. Det låg något af yttlig brådska öfver hela hans person.

White tog upp sin monokel, undersökte den med en närsyns kritiska min och skrufvade högtidligt in den i ögat.

»Cambridge Terrace», sade han, med en stirrande blick utåt.

»Ja. Har du träffat Ferriby's efter din ärofulla återkomst till — till — detta land?» Under det han talade hade han uppmärksamheten till hälften riktad åt gatan. Han kände så många, att han hade ett riktigt arbete i Piccadilly och det är svårt att göra en fin bugning i en »hansom cab».

»Nej, det har jag inte».

»Kom med då och hälsa på dem. Vi träffa bara Joan hemma och hon skall ej taga illa upp dina plymer eller stridsdammet på dina stöflar. Lady Ferriby gnor omkring vid Edgware Road, fisken är nästan två pence billigare där, kan jag förstå! Min vördade onkel är säkert ute och flanerar i Piccadilly. Ja, se där ha vi honom! Är han inte präktig? God dag onkel!» Cornish nickade gladt och viftade med handsken.

»Hur mår Ferriby's?» frågade major White.

»Jo tack, de tycks ha det bra. Onkel är upptagen af den där välgörenheten, som alltid har sitt hem här hemma. Tant — hon spar pengar».

»Och miss Ferriby?»

Cornish gaf honom en hastig blick och svarade: »Joan mår utmärkt. Energisk som alltid, följer med alla modets växlingar».

»Liksom du?»

»Ja, visst! Knapphålsblomster komma och gå. Har du observerat det? Ena dagen violer från Neapel öfver hela venstra axeln och veckan därpå inga blommor alls. Naturligtvis», fortsatte han och lade eftertryckligt fingret på Whites galonerade ärm, »skulle det aldrig gå an, att världen stode stilla».

»Aldrig», svarade majoren.

De konverserade för att döda tiden. Joan Ferriby hade kommit emellan dem enligt kvinnans oundvikliga öde att komma mellan tvänne män förr eller senare. Fruntimmer ha sitt behagliga sätt, på hvilket de säga en persons namn med en sådan tonvikt, att någon i sällskapet skiftar färg. När denna »någon» nästa gång träffar mannen ifråga, rodnar hon omigen, och det kan hända att mannen observerar det och hans fåfänga, som alltid är vaken, blir smickrad af den olyckliga rodnaden. Och så gifva de sig och lefva olyckligt i all tid.

Droskan med de två männen stannade framför n:o 9 Cambridge Terrace. Tony Cornish skyndade fram till dörren och ringde som en gammal bekant. Majoren följde honom med värdighet.

Man visade dem in i ett bibliotek på nedra botten, där de mottogos af en ung dam, hvilken med pännan i handen satt vid ett stort bord som var öfersålladt af tidningsomslag.

»Jag håller på att skriva adresser till »Manufakturisternas biträden», sade hon, »men det var mycket angenämt att träffa er».

Miss Joan Ferriby var en af dessa lyckliga människor som aldrig känt ett tvifvel inom sig. Man måste, tycks det, vara ung för att hafva denna nittonde seklets säkerhet. Man måste vara vacker — det är åtminstone alltid bättre att vara vacker — och man måste vara väl klädd. En smula kännedom om världen, ett bestämdt sätt att konstatera hvad som för ögonblicket inträffar för fakta, man talar fort — och resten kommer *tout seul*. Denna tvärsäkerhet ligger i luften nu för tiden, precis som svimningar och lockar och en bedjande hjälplöshet låg i luften förr i världen.

Miss Ferriby stod med pännan i handen och skrattade åt oredan på bordet framför henne. Hon var en praktisk flicka, alldes fri från denna »själmedvetenhet» som i den gamla goda tiden tog den irriterande formen af blyghet. Major White, med hvilken hon skakade hand helt kamratligt, betraktade henne med högtidlig min.

»Hvad är »Manufakturisternas biträden?» frågade han.

Miss Ferriby satte sig och svarade med allvarsam uppsyn: »Åh, det är en utmärkt välgörenhet. Tony skall tala om allt för er. Det är ett sällskap, hvars syfte är att förmå folk att afstå från bicykelåkning på lördag eftermiddag och låna sina maskiner till biträden i manufakturaffärer, eftersom de inte ha råd att köpa sådana själfva. Pappa är sällskapets beskyddare».

Cornish flyttade hastigt blicken från den ene till den andre. Han hade alltid vetat att major White inte riktigt tillhörde den värld, i hvilken Joan och han lefde. Cornish hade aldrig sökt inträssa sin vän för dessa olika välgörenhetsföretag, i hvilka till exempel Joan tog så stor del och hvilka utgjorde ett angenämt samtalsämne vid téet.

»Det är så härligt», sade Joan och började plocka ihop sina papper, »att känna att man verkligen utträttar någonting».

Och hon såg upp i White's ansikte med en så uppriktigt entusiastisk min, att han lät monokeln falla.

»Ja, visst», svarade han i något förströdd ton.

Cornish hade redan slagit sig ned vid bordet och höll på att svepa de med adresser försedda tidningsomslagen om cirkulär som voro tryckta på tjockt brefpapper. Det tycktes vara en flitig värld, i hvilken White kommit in. Han såg nästan längtansfullt på omslagen och cirkulären och försjönk sedan i betraktande af Joans små fingrar, när äfven de började arbeta.

»Vi sågo allt om er», sade hon på sitt hurtiga, säkra sätt, »i tidningarne. Pappa läste det högt. Han läser alltid högt nu ur 'Times'. Jag är säker på att han tror det vara en god öfning för en politisk talare. Vi voro — en liten paus, under hvilken hon lade sin knutna näfve på en bundt cirkulär, hvilken behöfde starkare präss — »vi voro alla mycket stolta öfver vår bekantskap, kan ni förstå».

»Store Gud!» utbrast White.

»Nå, hvarför inte?» frågade miss Ferriby och såg upp. Hennes uttrycksfulla ögon blixtrade nästan vredgad. »Alla engelska medborgare», började hon, men afbröt sig plötsligt, kastade undan papperen och reste sig häftigt. Hennes blick föll på Whites bröst. »Är det där en medalj?» frågade hon och gick närmare. »Åh, så utmärkt! Se hit, Tony, en medalj! »Är det — hon betraktade den noga — »är det Viktoriakorset?» frågade hon. Hon lät blicken flyga från den ene mannen till den andre och i hennes ögon lyste något mera än iver.

»Hm — ja», medgaf White.

Tony Cornish hade också rest sig. Han räckte White handen.

»Det visste jag inte», sade han.

Det blef en paus. Tony och Joan återvände till sina cirkulär i all tysthet. Manufakturistbiträdena syntes plötsligt ha blifvit mindre viktiga.

»Apropos», sade Joan, till slut, »pappa vill träffa dig, Tony. Han har ett nytt projekt. Något mycket stort och mycket viktigt.»

(Forts.)

DET HOTANDE KRIGET.

Den strid, som i öfver hundra år förts mellan engelsmän och holländare i Sydafrika, synes nu skola upptagas för femte gången. När detta skrives väntas krigsutbrottet när som helst och möjligheten för en fredlig lösning af tvistemålen är nästan utesluten. Ett egendomligt sammanträffande, om det första kriget efter fredskonferensen i Haag skulle utbryta mellan holländare och det stolta Albion, som så gärna velat kallas ett frihetens land! — — —

I slutet af förra århundradet eröfrade engelsmännen Kapkolonien från holländarne och dessa utvandrade till Natal. Engelsmännen följde efter och togo äfven detta land, hvarpå holländarne gingo vesterut och grundade Oranjeristaten. År 1843 bemäktigade sig England detta land. Så drogo holländarne norr om floden Waal (trans Waal) och grundade för fjärde gången en bonderepublik. År 1854 hade England erkänt Oranje och Transvaal som fria stater, men 1877 proklamerades det engelska protektoratet.

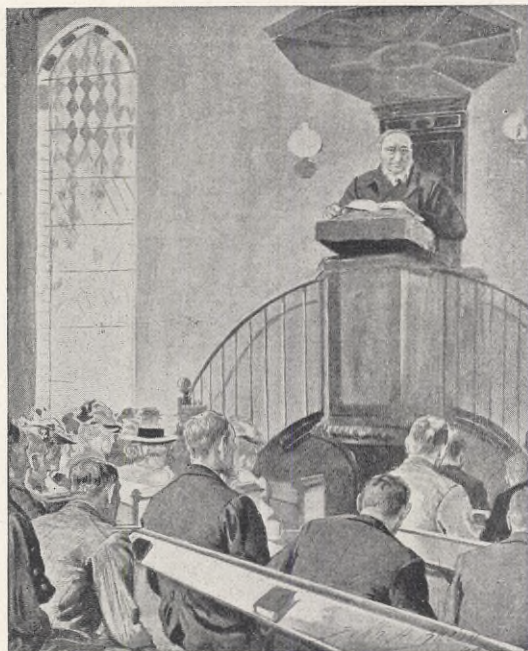
Transvaal hade då fått till president den 1825 i Calesberg i Kapkolonien födde holländske bondsonen Paul Krüger. Denne högt begåfvade man hade tillsammans med Prætorius och Joubert varit de, hvilka anförde det stora »tåget» till Transvaal, och 1872 valdes han till president. Då engelsmännen 1880 råkade i ett synnerligen olyckligt krig med zulukungen Zetewayo, begagnade Krüger tillfället och förklarade Transvaal själfständigt. En engelsk här sändes mot boerna, men general Joubert omringade den vid Majuba Hill, nedsköt och afväpnade engelsmännen — och landet var fritt. I traktaten af den 27 febr. 1884 erkände Gladstone Oranjes och Transvaals oberoende.

Engelsmännen ha sedan under ledning af Cecil Rhodes, »Sydafrikas Napoleon», tagit alla länder som ligga omkring Transvaal: Betschualand i

vester, Zululand i öster och Matabeleland — det nuvarande »Rhodesia» — i norr. Officielt klagar nu England öfver att »uitlanders», utom Transvaal födda, ej ha några politiska rättigheter och att holländarne ha ett dynamitmonopol, som skadar engelsmännen. Men officiellt talas aldrig om de där rika guldgrufvorna i Transvaal, till hvilka Cecil Rhodes har ett så godt öga.

Boernas president, »Oom Paul» som han kallas, är nu 74 år. Denne gamle man, som är en religiös puritan hvilken aldrig dricker annat än kaffe och mjölk, styr sin lilla stat med verkligt geni. Han är inkarnationen af den holländsk-afrikanske boern, med dennes religiositet, förnöjsamhet, flit, uthållighet och brinnande kärlek till fädernesland och frihet.

Landet är rikt och fruktbart. Holländarne äro mestadels bönder och lefva på farmar, som föda tusentals kor och får. Utländingarne ha tagit grufvorna i besittning och drifva dem med kaffrer till arbetskraft. Hufvudstaden är Prætoria, uppkallad efter Krügers gamle vän, holländarnes »Moses», Prætorius. Moses är död, men Aron — d. v. s. Krüger — lefver ännu och — för att fullfölja

President Krüger på predikstolen.

liknelsen — äfven Josua finnes i lifvet, den gamle general Joubert. Det var han, som slog engelsmännen 81 vid Majuba Hill och dr Jameson 1895 utanför Johannesburg. Nu står han åter färdig att värja sitt land.

* * *

Den tid och energi, som Krüger får öfver, använder han till att predika. När han tröttnat på att författa depescher till England och telegrafera nyheter till amerikanska tidningar, utarbetar han predikningar, hvilkas hufvudsakliga innehåll är utfall mot engelsmännen och försäkringar om att Vår Herre utan tvifvel står på boernas sida. På söndagen håller han dessa predikningar i den refor-

Engelska soldater ombord å ångaren »The Gaul», på väg till Transvaal.

merta kyrkan i Prætoria och utvecklar på predikstolen en glödande väl-talighet.

* * *

Redan i medio af september inskeppades engelska trupper till Sydafrika. Med Unionliniens ångare »The Gaul» afgick från Southampton första bataljonen Northumberlands infanteri och det är från denna afresa vi åter-gifva en bild. Det är ungefär 1,000 man ombord. I sina röda uniformer taga de sig förträffligt ut. De synas ifriga att komma ut i aktiv tjänst och äro — åtminstone när de skola fotograferas — i strålände humör.

ETT KONTINENTALT AFFÄRSPALATS.

I början af Oktober öppnades »Göteborgs Arkader», hvaraf första hälften nu är färdig. Af denna del meddela vi bild, tagen på »öppningsdagen». Den nu färdiga delen innehåller mestadels affärslokaler, däribland ett hotell på 50 rum med café och restaurant. Vår fotografi är tagen från Östra Hamngatan.

Den andra hälften af »Arkaderna» kommer, liksom den nu färdiga, att uppföras i sex våningar med stilfulla entréer från Hamngatorna, det hela krönt af ett stilfullt kupoltorn. Palatset skall i färdigt skick omfatta det af Östra och Södra Hamngatorna samt Drottninggatan begränsade kvarteret och blir ett af de vackraste affärspalats i Skandinavien. Det kommer att taxeras till 2¹/₂ millioner kronor. Det hela torde bli färdigt år 1904.

Själen i det storartade företaget är konsul Gustaf Bolander, och han har fått med sig så dugande krafter som disponenten G. D. Kennedy och grosshandlaren Chr. Röhss. Ritningarna äro uppgjorda af arkitekten L. Enders, och arbetet har utförts af byggmästaren I. Dähn.

Foto. F. Bruce, Gbg.

»Arkaderna» i Göteborg.

VECKANS PORTRÄTT-GALLERI

Under denna rubrik kommer HVAR 8 DAG att bringa fotografier af personer, hvilkas drag af en eller annan anledning äro af aktuellt intresse. Vi äro tacksamma för våra ärade läsares medverkan till lyllande af denna afdelning och ersätta med största nöje eventuella kostnader.

Sveriges äldste officer.

Den 27 september fyllde Sveriges äldste nu lefvande officer, kommandören m. m. *Pehr Erik Ahlgren* 92 år. Den vördade gamle, som är bosatt i Stockholm, åtnjuter den bästa andliga och lekamliga vigör.

G. F. Brodin. †

Den 16 sept. borttrycktes den i vida kretsar kände och aktade maskindirektören vid statsbanornas tredje distrikt *G. F. Brodin*. Han föddes den 16 sept. 1842 och afled i Malmö.

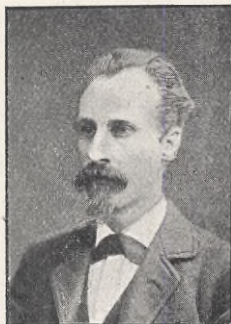
C. A. F. Olsson. †

Ryttmästaren vid Skånska Dragonregementet *C. A. F. Olsson* råkade under fälttjänst-öfningarne i Skåne skada sig illa, i det hans häst störtade under honom. Han afled af skadorna den 12 i förra månaden.

Han var född år 1852 och efterlämnar ett aktadt och vördadt minne.

H. A. Olbers. †

Vi återgifva dragen af ännu en man som i förra månaden skördades i sina bästa dagar, handelskemisten i Malmö fil. kand. *H. A. Olbers*. Olbers var född år 1850. Han hade i Malmö gjort sig synnerligen omtyckt af dem, med hvilka han kom i beröring. †

Grossh. Carl Wijk.

Foto. Jonason, Gbg.

Måndagen den 9 oktober fyllde grosshandlanden m. m. *Carl Wijk* i Göteborg 60 år. Hr Wijk är yngre broder till grosshandl. m. m. *Olof Wijk*. Han är en framstående affärsman och en sympatisk personlighet. Liksom sin broder åtnjuter han i högsta grad konung Oscars vänskap. Vid sitt tredagars besök i Göteborg i fjol bodde H. M:t hos hr Wijk, som äfven hvarje sommar får äran vara konungens gäst å »Drott».

TILL VÅRA LÄSARE!

Vi erinra våra ärade läsare om den *pristävlan för amatörfotografier* hvilken är anordnad af HVAR 8 DAG. Närmare bestämmelser läsas i Nr 1. För täflan i första afdelningen (karaktäristiska vyer från land och stad) afsedda fotografier skola *före 1 nov.* vara insända till HVAR 8 DAGS prisnämnd för fotografier, Lilla Torget 2, Göteborg. Priserna äro resp. 25 kr., 15 kr., 5 kr.

Vi taga oss vidare friheten uppmana våra läsare att insända *intressanta fotografier samt bidrag af litterär eller annan värdefull art*. Allt hvad vi använda honoreras naturligtvis på begäran.

Till slut råda vi läsaren att bevara hvarje häfte af HVAR 8 DAG för *inbindning* vid årgångens slut, då stilfulla permar kunna erhållas till lågt pris.

Red. af HVAR 8 DAG,
Lilla torget 2, Göteborg.